

**Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет
Кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ІЛЬІН МАКСИМ СЕРГІЙОВИЧ

УДК 657.444

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ТОВАРІВ ПІДПРИЄМСТВ З
ВИРОБНИЦТВА ОЛІЇ ТА ТВАРИННИХ ЖИРІВ**

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Максим ІЛЬІН

Науковий керівник
Малюга Наталія Михайлівна
доктор економічних наук, професор

Житомир – 2023

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент: _____

(місце роботи, посада, підпис і прізвище та ініціали)

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Голова комісії _____ Тетяна ГАЙДУЧОК _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та
аудиту № ____ від ____ грудня 2023 року

В.о. завідувача кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Наталія МАЛЮГА _____

(підпис)

« ____ » грудня 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студент ІЛЬІН Максим Сергійович захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою
за шкалою _____ ECTS, сума балів _____ за національною
шкалою з оцінкою _____

Секретар ЕК _____

(підпис)

Ганна МАЙДУДА

(прізвище та ініціали)

Анотація

Ільїн М.С. Організація обліку і аудиту товарів підприємств з виробництва олії та тваринних жирів. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир. 2023.

Проведено обґрунтування актуальності теми дослідження, визначено сутність товарів як об'єкта обліку та аудиту, здійснено їх класифікацію. Ідентифіковано завдання обліку господарських операцій з товарами та встановлено його роль в прийнятті управлінських рішень.

Досліджено сутність та роль в господарській діяльності підприємств з виробництва олії та тваринних жирів.

У кваліфікаційній роботі відображено важливість системи обліку та аудиту товарів з метою тримання позитивних фінансових результатів підприємства. Дослідження теоретичних аспектів організації обліку товарів у контексті управління виробничими процесами на підприємстві відіграє ключову роль в системі управління запасами та прийнятті обґрунтованих та раціональних управлінських рішень.

У процесі проведеного дослідження було обґрунтовано елементи облікової політики щодо товарів та окреслено документальне оформлення реалізації товарів.

В процесі проведеного дослідження було виявлено, що отримання повної, своєчасної та достовірної інформації про товари, а також належна система аудиту є важливими складовими обліково-аналітичного забезпечення товарами на підприємстві.

Ключові слова: товари, бухгалтерський облік, аудит, документування, облікова політика.

Abstract

Ilyin M. Organization of accounting and auditing of goods of oil and animal fat production enterprises. - Manuscript.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 071 - accounting and taxation. – Polis National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr. 2023.

The relevance of the research topic was substantiated, the essence of goods as an object of accounting and audit was determined, and their classification was carried out. The task of accounting for economic transactions with goods has been identified and its role in management decision-making has been established.

The essence and role in the economic activity of oil and animal fat production enterprises have been studied.

The qualification work reflects the importance of the system of accounting and auditing of goods in order to maintain positive financial results of the enterprise. The study of theoretical aspects of the organization of accounting of goods in the context of management of production processes at the enterprise plays a key role in the inventory management system and the adoption of reasonable and rational management decisions.

In the course of the conducted research, the elements of the accounting policy for goods were substantiated and the documentation of the sale of goods was outlined.

In the course of the conducted research, it was found that obtaining complete, timely and reliable information about goods, as well as a proper audit system, are important components of accounting and analytical provision of goods at the enterprise.

Keywords: goods, accounting, audit, documentation, accounting policy.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ТОВАРІВ	8
1.1. Економічний зміст товарів	8
1.2. Організація обліку та аудиту товарів в сучасних умовах	11
1.3. Характеристика та аналіз господарської діяльності підприємств з виробництва олії та тваринних жирів	14
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І АУДИТ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ З ВИРОБНИЦТВА ОЛІЇ ТА ТВАРИННИХ ЖИРІВ	24
2.1. Завдання і роль системи обліку і аудиту товарів	24
2.2. Облік товарів на підприємстві	27
2.3. Організація та методика проведення аудиту товарів на підприємстві .	31
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37
ДОДАТКИ	40

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Товар вважається ключовим елементом ринкових відносин, оскільки трансформація економіки України створює можливості для детального вивчення методів обліку, аудиту та управління операціями, пов'язаними з товарами.

Збільшення конкуренції на ринку та скорочення споживчого попиту змушують впроваджувати нові форми торгівельної діяльності. Це потребує пошуку нових методів управління, спрямованих на підвищення ефективності торгівлі. Використання таких методів передбачає створення системи підтримки управлінських рішень щодо продажів, яка забезпечить збір та передачу інформації про продажі товарів в розрізах, що можуть задовольняти потреби управлінського персоналу підприємства. І тому, дослідження систем обліку та аудиту реалізації товарів для їх вдосконалення є важливими та актуальними.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних та розробці науково-практичних рекомендацій спрямованих на удосконалення методів та організації обліку і аудиту товарів. Це є важливою передумовою для підвищення ефективності процесів управління на підприємствах України.

Для досягнення мети у кваліфікаційній роботі поставлено та вирішено наступні **завдання**:

- розкрити економічну сутність товарів;
- дослідити організація обліку та аудиту товарів;
- провести аналіз господарської діяльності підприємств з виробництва олії та тваринних жирів;
- визначити завдання і роль системи обліку товарів;
- розглянути облік товарів на підприємстві з виробництва олії та тваринних жирів;
- визначити порядок організації та методу проведення аудиту товарів на підприємстві.

Об'єктом дослідження є господарські операції, пов'язані з обліком і аудитом товарів на підприємствах з виробництва олії та тваринних жирів.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку та аудиту товарів на підприємствах з виробництва олії та тваринних жирів.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувались методи фінансового аналізу для детального вивчення фінансових показників підприємства; синтезу; економіко-математичного; абстрагування; конкретизації; графічного; статистичних і аналітичних розрахунків; порівняння для зіставлення даних в динаміці; групування для визначення залежностей показників один від одного.

Інформаційна база дослідження. Основу інформаційної бази дослідження склали законодавчі та нормативні документи України, положення і стандарти бухгалтерського обліку; праці вітчизняних та іноземних вчених з питань обліку та аудиту. Водночас, для отримання практичної інформації для дослідження були використані первинні документи, форми статистичної, фінансової та податкової звітності, які були отримані безпосередньо на досліджуваному підприємстві.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що їх реалізація на практиці допоможе поліпшити методологію та організацію обліку товарів на підприємствах з виробництва олії та тваринних жирів. Впровадження результатів дослідження дозволить підвищити оперативність та аналітичність облікової інформації, розуміння фінансової звітності підприємства та зміцнити контроль за формуванням і динамікою товарів відповідно до законодавчих вимог, статуту та облікової політики на підприємствах з виробництва олії та тваринних жирів.

Структура кваліфікаційної роботи включає вступ, два розділи, висновки та список використаних джерел (22 джерела). Загальний обсяг роботи складає 41 сторінку. У роботі міститься 9 рисунків, 13 таблиць та 5 додатків.

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТОВАРІВ ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ

1.1. Економічна сутність товарів

Торгівля представляє собою одну з форм підприємницької діяльності, і її головна мета полягає у отриманні прибутку. У конкурентному середовищі правильна організація й контроль бухгалтерського обліку товарів має велике значення для ухвалення управлінських рішень, що визначають стратегію й тактику діяльності щодо реалізації товарів, способи привертання покупців, умови для надання знижок, швидка реакція на попит на ринку, просування товарів від їх виробництва до споживача та інші рішення, які безпосередньо впливають на прибуток [17].

Ефективність управлінських рішень залежить від того, наскільки оперативно та точно управлінський персонал отримує необхідну інформацію, і основним джерелом цієї інформації є бухгалтерський облік. Внутрішній контроль бухгалтерського обліку товарів разом з внутрішнім і зовнішнім аудитом дозволяють управлінському персоналу довіряти достовірності бухгалтерської інформації. Тому головна вимога до управлінського персоналу полягає в організації високоякісної системи внутрішнього контролю обліку товарів та якісного проведення внутрішнього аудиту. Після зовнішнього аудиту товарів рівень довіри управлінського персоналу значно зростає.

Запаси товарів є основним елементом обігових коштів, який забезпечує отримання прибутку в процесі діяльності підприємства, що є ключовою метою та основою життєдіяльності будь-якого суб'єкта господарювання, то визначення економічної суті товарних запасів і їх точний облік на підприємстві є невід'ємною складовою управління підприємством, без якої досягнення цілей підприємства стає неможливим.

Товар – це складне поняття, що охоплює багато характеристик, серед яких споживчі властивості вважаються ключовими, оскільки вони визначають здатність товару задовольняти потреби. На нашу думку, основна мета товару полягає у вирішенні різноманітних проблем споживача. Основні ознаки поняття «товар» узагальнено на рис. 1.1.

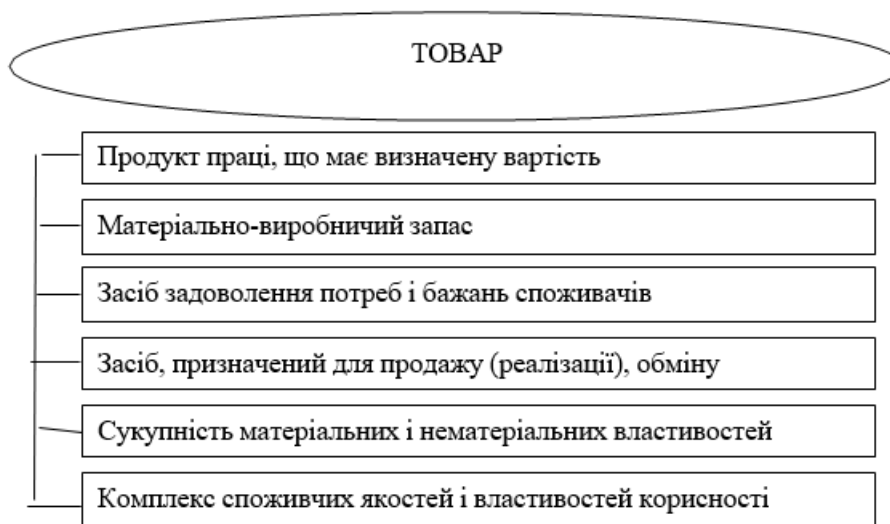


Рис. 1.1. Ознаки поняття «товар»

Джерело: узагальнено автором за [23]

Поняття "товари" вказує на будь-які матеріальні чи нематеріальні блага, які можуть бути об'єктом обміну чи продажу. Товари можуть бути виробленими, витратними, споживчими, інтернет-послугами чи будь-якими іншими об'єктами, які мають цінність та можуть задовольняти потреби споживачів.

Товари можуть бути виробленими для продажу, призначеними для подальшого використання, реалізації чи споживання. Вони можуть бути фізичними предметами, такими як продукти, одяг, автомобілі, або послугами, які надаються, наприклад, транспортні послуги, ресторанний сервіс, послуги з ремонту тощо. Товари, в загальному розумінні, є об'єктом обміну в економіці та підтримують функціонування ринку.

Групування чинників, які мають вплив на обсяги продажу товарів на підприємстві узагальнено на рис. 1.2.

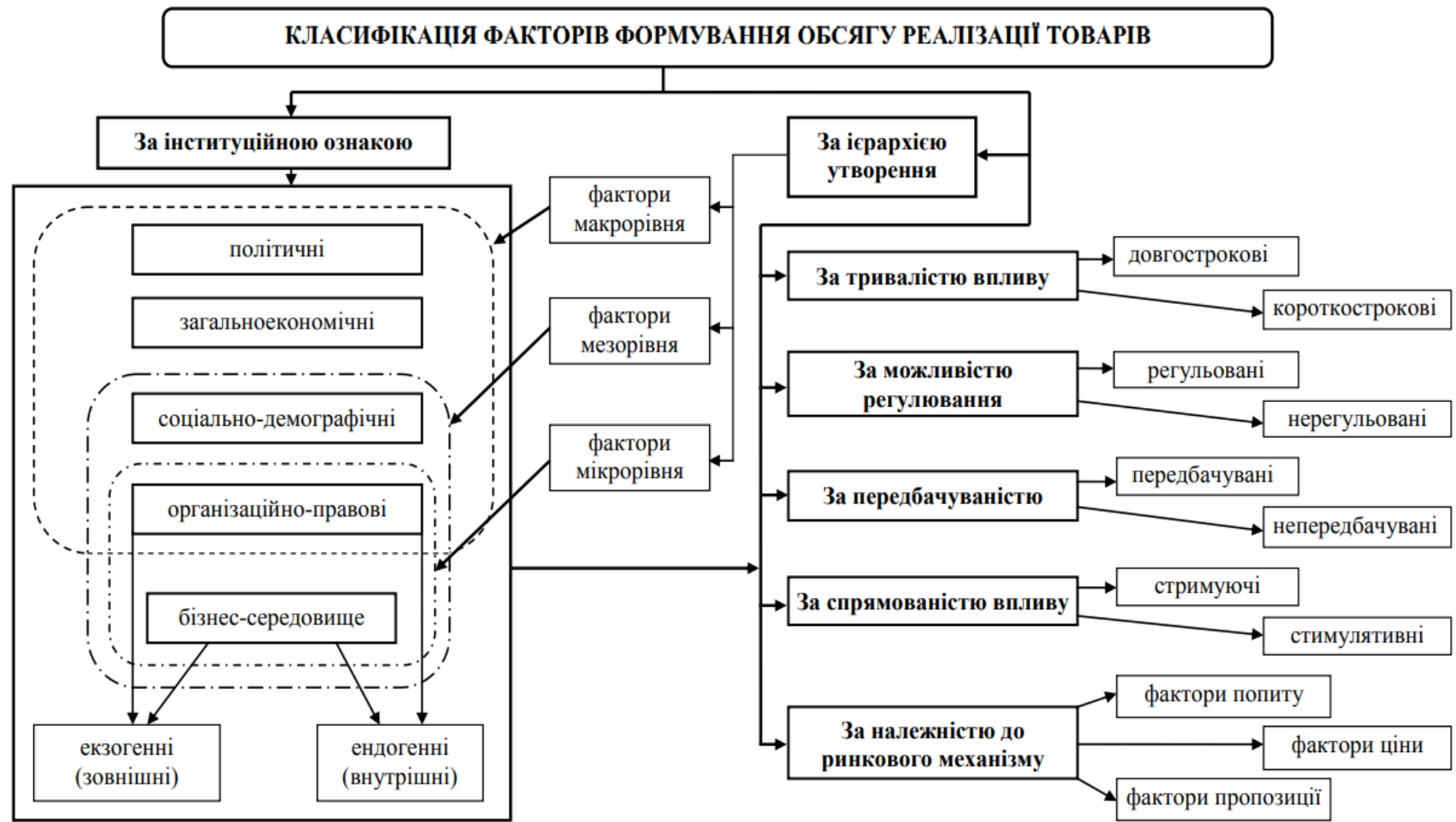


Рис. 1.2. Групування чинників, які мають вплив на обсяги продажу товарів на підприємстві

Джерело: узагальнено автором за [17]

Отже, товари відіграють важливу роль у суспільстві та економіці, будучи об'єктом обміну, стимулюючи виробництво, сприяючи задоволенню потреб споживачів та розвитку підприємництва. Їх необхідність полягає у задоволенні основних та бажаних потреб людей, що сприяє розвитку економіки та соціального прогресу суспільства.

У зв'язку з цим, важливо розуміти, що роль товарів у економіці та суспільстві є вирішальною, тому що вони не лише стимулюють виробництво і споживання, але й створюють можливості для розвитку бізнесу та торгівлі. Товари є необхідною складовою для функціонування будь-якої економічної системи, яка забезпечує різноманіття, конкуренцію, інновації та ефективне використання ресурсів.

Отже, можна зробити висновок, що товари мають значний вплив на економіку, суспільство та життя людей загалом, і їх роль є важливою для забезпечення економічного зростання та задоволення потреб всіх суспільних верств.

1.2. Організація обліку та аудиту товарів в сучасних умовах

Основними показниками торгівлі, що підлягають обліку, є обсяги продажів, собівартість реалізованих товарів, товарооборот і прибуток від реалізації товарів. Ці дані потрібні для розрахунку оборотності товарних запасів, оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості та інших показників [24].

Бухгалтерський облік має забезпечити отримання необхідної інформації. Для цього важлива роль приділяється організації бухгалтерського обліку на підприємстві, включаючи структуру бухгалтерії, принципи організації праці виконавців та документообіг.

Бухгалтерський облік має важливу роль у управлінні підприємством. Його ключовим завданням є поліпшення інформаційного забезпечення управління та

контролю за обліком товарів на підприємстві, підвищення ефективності діяльності та зменшення ризику втрати коштів через неправильні управлінські рішення [20].

Бухгалтерський облік товарних операцій - це систематичний збір, обробка та аналіз фінансової інформації, пов'язаної з закупівлею, зберіганням, виробництвом та продажем товарів. Цей облік зазвичай включає в себе реєстрацію всіх товарних операцій, виробничих витрат, облік запасів, а також визначення вартості і оборотності запасів.

Основні завдання бухгалтерського обліку товарних операцій включають контроль за рухом товарів і забезпечення точності фінансової інформації, яка стосується поточного стану запасів, їх вартості та впливу на фінансові результати підприємства. Крім того, бухгалтерський облік товарних операцій допомагає управлінцям приймати обґрунтовані рішення з управління запасами, вивчення продуктивності та рентабельності певних товарів, а також у плануванні виробництва та продажу. Особливості бухгалтерського обліку товарних операцій узагальнено на рис. 1.3.

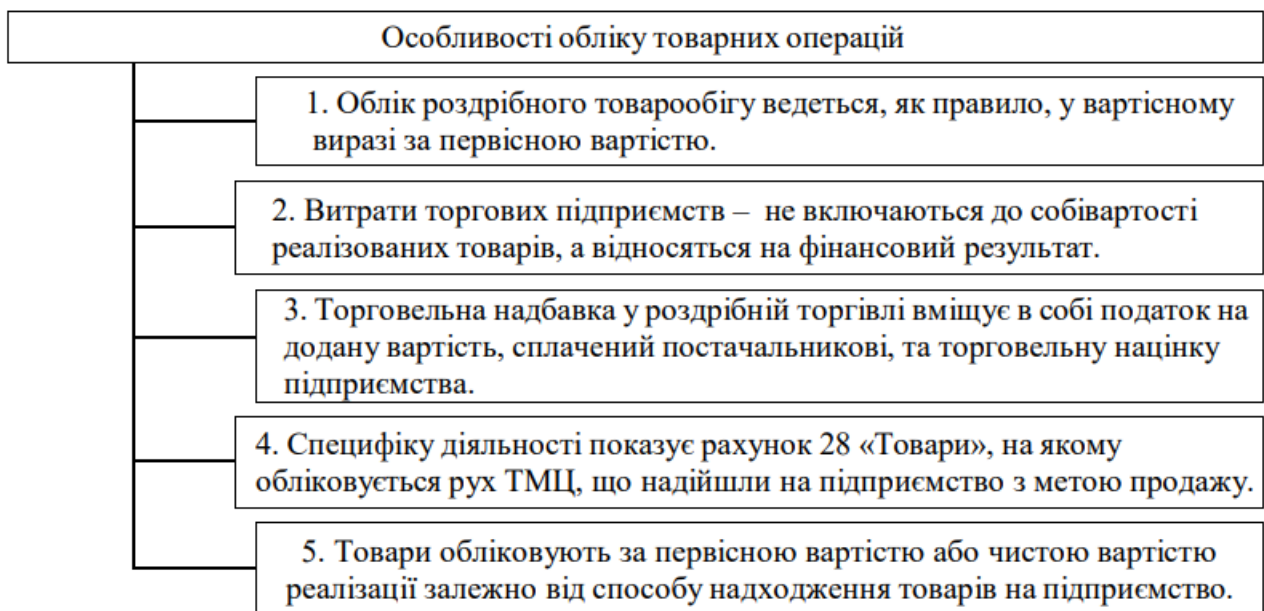


Рис. 1.3. Особливості бухгалтерського обліку товарних операцій

Джерело: узагальнено автором за [24]

Організація обліку та аудиту товарів включає в себе систематичне відслідковування та контроль за рухом товарів в підприємстві з метою забезпечення їх ефективного управління та перевірки їхньої наявності.

Облік товарів зазвичай здійснюється за допомогою спеціальних програмних систем для управління запасами. Вони дозволяють фіксувати прихід і відвантаження товарів, зберігати інформацію про залишки на складі, проводити аналіз оборотів, прогнозувати попит та забезпечувати оптимальні рівні запасів.

Аудит товарів, з іншого боку, здійснюється для перевірки обліку та контролю за товарно-матеріальними цінностями. Це включає перевірку точності облікових даних, стану запасів та їхньої якості, виявлення можливих ризиків шахрайства та виявлення недоліків у системі обліку. Обидва процеси є важливими для ефективного управління запасами та забезпечення правильної фінансової звітності. Їхнє виконання вимагає продуманої організації, чітких процедур та використання відповідних методик та програмних засобів.

При організації обліку та аудиту товарів також слід приділяти увагу ефективному контролю за якістю та безпекою товарів, особливо у випадку перетину кордону та міжнародної торгівлі. Крім того, важливо забезпечити захист даних та інформації, що стосується обліку та аудиту товарів, шляхом використання сучасних методів кібербезпеки та контролю доступу до систем обліку.

Загалом, організація обліку та аудиту товарів є важливою складовою ефективного управління підприємством та дозволяє забезпечити оптимальне використання ресурсів, запобігти можливим ризикам та забезпечити високу точність фінансової інформації. Також важливо встановити ефективні процедури для аудиту та контролю за рухом товарів, зокрема, проведення регулярних перевірок обліку та фізичних запасів, використання різних методик аудиту, а також залучення зовнішніх аудиторів для незалежної перевірки.

На основі даних, що використовуються в бухгалтерському обліку, розробляється гнучка модель функціонування організації, спрямована на надання

керівникам різних рівнів можливості приймати ефективні управлінські рішення для планування діяльності, організації процесів та забезпечення ефективного контролю з метою досягнення стабільного фінансового стану, навіть у випадку відсутності значного прибутку від торговельної діяльності. З цим пов'язане необхідне створення нової системи обліку у відділі продажів, яка має бути оперативною та сприяти стратегічному розвитку підприємства з акцентом на поточні результати та ефективність, особливо у короткостроковій перспективі.

1.3. Характеристика та аналіз господарської діяльності підприємств з виробництва олії та тваринних жирів

Підприємства з виробництва олії та тваринних жирів відіграють важливу роль у галузі харчової промисловості та інших сферах економіки. Вони забезпечують споживачів якісними оліями та жирами для кулінарії, фармацевтики, косметики, маргаринового виробництва та інших областей. Ці підприємства відповідають за видобуток, переробку, а також контроль якості продукції. Вони також грають важливу роль у забезпеченні продуктами харчування населення, а також у створенні робочих місць та сприяють економічному розвитку виробництва сировини на сільськогосподарських угіддях.

Підприємство ТОВ "АГРООІЛ УКРАЇНА" є заводом, який розташований у місті Хмільник, Вінницької області та спеціалізується на виробництві соняшникового лецитину. Воно володіє сучасним обладнанням, яке забезпечує високий рівень якості продукції, при цьому мінімізуючи негативний вплив на навколишнє середовище. Лабораторія підприємства обладнана високоякісними засобами виробництва з Німеччини та Швейцарії, що дозволяє проводити точні лабораторні дослідження, що відповідають міжнародним стандартам. Підприємство

прагне до розширення своїх потужностей та постійного вдосконалення виробництва. В даний момент його продуктивність становить більше 400 тонн лецитину на місяць.

Основними напрямками діяльності є забезпечення якості, суворий контроль параметрів продукту на кожному етапі виробництва, збільшення потужностей виробництва та досягнення продуктивності заводу на рівні понад 400 тонн лецитину щомісяця.

Лецитин забезпечує стійкість емульсій в системах масло-вода, і використовується як харчова добавка (код E322) у харчовій промисловості для шоколаду, шоколадної глазури, кондитерських, хлібобулочних та макаронних виробів, маргарину, майонезу, випічки, вафель та жироводних емульсій. Продукт не містить ГМО. Мікробіологічні показники та вміст важких металів відповідають стандартам Європи. Загальну інформацію про ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА» представлено на рис. 1.1.

Таблиця 1.1

Загальна інформація про підприємство

Ознака	Інформація про суб'єкт господарювання
1. Повна назва підприємства	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ АГРООІЛ УКРАЇНА
2. Скорочена назва підприємства	ТОВ "АГРООІЛ УКРАЇНА"
3. Код за ЄДРПОУ	39428261
4. Номер і дата державної реєстрації	06.10.2014
5. Форма власності	Недержавна власність
6. Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
7. Територія (область)	Україна, м. Київ
8. Основні види діяльності за КВЕД	Найменування виду діяльності 10.41 Виробництво олії та тваринних жирів (основний) 46.11 Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами 46.18 Діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами.

Джерело: узагальнено автором

Характеристика засновників підприємства за статутним капіталом представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Характеристика засновників підприємства за статутним капіталом

№	Повна назва (форма власності) або П.І.П.	Сума в статутному капіталі, грн	Питома вага, %
1	Масляєв Андрій Олександрович	600000	50,0
2	ТОВ «СФ ОРГАНІКС»	600000	50,0

Джерело: узагальнено автором

Будь-яке підприємство, включаючи ТОВ "АГРООІЛ УКРАЇНА", є частиною відкритої системи, і його успіх залежить від зовнішнього середовища, включаючи фактори, які не підконтрольні самому підприємству. Основні споживачі продукції ТОВ "АГРООІЛ УКРАЇНА" узагальнено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Основні споживачі продукції (робіт, послуг) ТОВ "АГРООІЛ УКРАЇНА"

Назва споживача та його адреса	Вид продукції чи послуг	Частка в загальному обсязі, %	Наявність конкурентів
METSTEIN AG, Швейцарія	Соняшниковий фосфатидний концентрат(лецитин)	75	-
LT BAU Sp.z.o.o., Польща	Соняшниковий фосфатидний концентрат(лецитин)	25	-

Джерело: узагальнено автором

Основними споживачами продукції є METSTEIN AG, Швейцарія та LT BAU Sp.z.o.o., Польща, які купують продукцію для подальшого використання у виробничій діяльності. Основні постачальники сировини, продукції, матеріалів, комплектуючих ТОВ "АГРООІЛ УКРАЇНА" узагальнено в табл. 1.4.

SWOT-аналіз – це процес оцінки актуального стану та стратегічних перспектив компанії, включаючи її сильні та слабкі сторони, можливості на ринку і фактори ризику.

Таблиця 1.4

Основні постачальники сировини, продукції, матеріалів, комплектуючих
ТОВ "АГРООІЛ УКРАЇНА"

Назва постачальника та його адреса	Вид продукції чи послуг
ТОВ Кернел Трейд м. Кропивницький	Гідрофуз соняшниковий
ТОВ Окко Бізнес м. Вінниця	Дизпаливо
ТОВ Епіцентр К м. Вінниця	матеріали
ПП Система Оптиум м. Вінниця	Перекись
ТОВ Галеан ЛТД м. Вінниця	Хлористий кальцій
ТОВ Рубатранс м. Вінниця	Автотранспортні послуги
Землі Житомирщини ТОВ	Олія соняшникова дезодорована
ТОВ Енера Вінниця	Послуги з постачання електроенергії
ТОВ Хмільницькі ЕМ	Послуги з постачання електроенергії

Джерело: узагальнено автором

Цей аналіз дозволяє визначити параметри, що сприяють успішності підприємства, а також ті, що можуть уповільнювати його розвиток, а також можливості та загрози, які впливають на потенційний зріст і створення конкурентних переваг. На основі виявлених факторів проводиться побудова SWOT-матриці, щоб систематизувати сильні та слабкі сторони, можливості та загрози для ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА» (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

SWOT-аналіз ДП «Житомирський лікєро-горілчаний завод»

	Можливості	Загрози
Зовнішнє середовище	1. Розширення асортименту продукції. 2. Розвиток ринків збуту в інших країнах. 3. Застосування новітніх технологій у виробництві. 4. Партнерство з іншими компаніями для спільних проєктів.	1. Конкуренція на ринку. 2. Зміни у законодавстві, що регулює сільське господарство. 3. Погіршення екологічних умов виробництва. 4. Коливання курсів валют.
	Сильні сторони	Слабкі сторони
Внутрішнє середовище	1. Висока якість продукції. 2. Широкий асортимент продукції. 3. Добре розвинена дистрибуційна мережа. 4. Великий досвід на ринку сільськогосподарських культур.	1. Залежність від змін цін на сировину. 2. Можливість негативного впливу погодних умов на врожай. 3. Невисокий рівень автоматизації виробництва. 4. Високі управлінські витрати.

Джерело: узагальнено автором

SWOT-аналіз показав, що ТОВ "АГРООІЛ УКРАЇНА" має потенціал для розвитку, але також зіштовхується з певними ризиками.

Зовнішні фактори, які впливають на економічну стійкість ТОВ "АГРООІЛ УКРАЇНА", можна розділити на ті, які мають прямий вплив, та на ті, які мають непрямий вплив, і на ті, які викликають раптові зміни, а також на ті, які призводять до поступових змін (рис. 1.4).



Рис. 1.4. Фактори впливу зовнішнього середовища на економічну стійкість ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА»

Джерело: адаптовано автором на основі [1]

Один з найважливіших зовнішніх факторів, який впливає на економічну стійкість промислових підприємств, – це їх контрагенти. Серед контрагентів промислового підприємства можна виділити постачальників сировини та виробничого обладнання, покупців продукції, посередників, банки, бізнес-партнерів, а також державу у ролі платника податків.

При загальній характеристиці виробничої діяльності підприємства визначається характер діяльності організації, місце та роль на ринку; номенклатура продукції (основні товари або групи товарів (табл. 1.6), напрямки спеціалізації); унікальні характеристики продукції або послуг (табл. 1.7); місце на регіональному, національному чи світовому ринках тощо.

Таблиця 1.6

Аналіз виробництва основних видів продукції підприємства

№ п/п	Види продукції (робіт, послуг)	Обсяги виробництва, тис. грн.		Частка у загальному обсязі, %		Відхилення 2022 р. до 2021 р.	
		2021 р.	2022 р.	2021 р.	2022 р.	+/-	%
1	Соняшниковий фосфатидний концентрат	22190,60	37662,96	100	100	15472,36	169,7
	РАЗОМ	22190,60	37662,96	100	100	15472,36	X

Джерело: узагальнено автором

ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА» спеціалізується на виробництві соняшникового фосфатидного концентрату, обсяг виробництва якого у 2022 році, в порівнянні з 2021 роком збільшився на 15472,36 тис. грн, або на 69,7 %.

Таблиця 1.7

Унікальні характеристики продукції або послуг підприємства

Основні види продукції та послуг	Унікальні характеристики
1. Соняшниковий фосфатидний концентрат (лецитин)	Лецитин дозволяє отримувати стійкі емульсії в системах масло-вода. Ця харчова добавка (код E322) знаходить широке застосування в харчовій промисловості при виготовленні шоколаду та шоколадної глазури (для зниження їх в'язкості і в якості антиоксиданту, який перешкоджає старінню виробів), кондитерських, хлібобулочних і макаронних виробів, маргарину, майонезу, випічці хлібобулочних і кондитерських виробів, вафель, а також при виготовленні жироводних емульсій для змащування хлібопекарських форм і листів. Продукт не містить Генетично модифікованих організмів Мікробіологічні показники і зміст важких металів продукту відповідають Європейським стандартам.

Джерело: узагальнено автором

Власні активи компанії не тільки уможливають виконання її ділових завдань,

але й сприяють зростанню виробництва, підвищенню якості продукції та збільшенню конкурентоздатності на внутрішньому та зовнішньому ринках. Фінансовий стан підприємства, його економічний розвиток та стійкість до кризових ситуацій залежать від складу активів якісно та кількісно. Аналіз структури та динаміки активів ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА» узагальнено в табл. 1.8.

Таблиця 1.8

Аналіз структури та динаміки активів ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА»

Статті балансу	На 31.12.2020 р.		На 31.12.2021 р.		На 31.12.2022 р.		Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	пунк. стр.
I. Необоротні активи									
Незавершені капітальні інвестиції	11,3	0,0	133	0,7	2,1	0,0	-9,2	18,6	0,0
Основні засоби довгострокові фінансові інвестиції	2616,9	9,0	1499,4	8,3	128,7	0,5	-2488,2	4,9	-8,5
Довгострокові фінансові інвестиції	1318,6	4,5	243,7	1,3					
<i>Усього за розділом I</i>	<i>3946,8</i>	<i>13,6</i>	<i>1876,1</i>	<i>10,4</i>	<i>1240,8</i>	<i>4,8</i>	<i>-2706</i>	<i>31,4</i>	<i>-8,7</i>
II. Оборотні активи									
Запаси	2369,9	8,2	2994,9	16,6	4461,8	17,4	2091,9	188,3	9,2
у тому числі готова продукція	1366,4	4,7	1437,7	7,9	2726,4	10,6	1360	199,5	5,9
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3,1	0,0	290,7	1,6	929,7	3,6	926,6	29990,3	3,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	654,8	2,3	914	5,1	2341,2	9,1	1686,4	357,5	6,9
у тому числі податку на прибуток	14,6	0,1	-	-	-	0,0	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	21607,9	74,4	11721,7	64,8	13748,3	53,6	-7859,6	63,6	-20,8
Грошові кошти та їх еквіваленти	18	0,1	99	0,5	2677,8	10,4	2659,8	14876,7	10,4
Витрати майбутніх періодів	56,5	0,2	72,3	0,4	75,8	0,3	19,3	134,2	0,1
Інші оборотні активи	95,4	0,3	119,7	0,7	136,25	0,5	40,85	142,8	0,2
<i>Усього за розділом II</i>	<i>25105,6</i>	<i>86,4</i>	<i>16212,3</i>	<i>89,6</i>	<i>24406,8</i>	<i>95,2</i>	<i>-698,8</i>	<i>97,2</i>	<i>8,7</i>
Баланс	29052,4	100,0	18088,4	100,0	25647,6	100,0	-3404,8	88,3	x

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА»

Аналізуючи дані таблиці можна зробити висновок, що загальна сума активів підприємства зменшилася на 3404,8 тис. грн, або на 11,7 %. Це відбулося за рахунок зменшення суми необоротних активів на 2706 тис. грн, або на 68,6 % та зменшення суми оборотних активів на 698,8 тис. грн, або на 2,8 %.

В структурі балансу підприємства найбільшу частку займають оборотні активи – 86,4 % у 2020 році, 89,6 % у 2021 році та 95,2 % у 2022 році. Водночас, на необоротні активи відповідно припадає 13,6 % у 2020 році, 10,4 % у 2021 році та 4,8 % у 2022 році.

Аналіз структури та динаміки джерел фінансування ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА» узагальнено в табл. 1.9.

Таблиця 1.9

**Аналіз структури та динаміки джерел фінансування активів
ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА»**

Статті балансу	На 31.12.2020 р.		На 31.12.2021 р.		На 31.12.2022 р.		Відхилення 2021 р. до 2020 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	пункт. стр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Власний капітал									
Зареєстрований (пайовий) капітал	1200	4,1	1200	6,6	1200	4,7	0	100	0,5
Додатковий капітал	191,8	0,7	173,9	1,0	173,9	0,7	-17,9	90,7	0,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-2997	-10,3	630,6	3,5	4544,1	17,7	7541,1	-151,6	28,0
<i>Усього за розділом I</i>	-1605,2	-5,5	2004,5	11,1	5918	23,1	7523,2	-368,7	28,6
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									
	70,9	0,2	133,3	0,7	201,3	0,8	130,4	У 2,8 р.	0,5
<i>Усього за розділом II</i>	70,9	0,2	133,3	0,7	201,3	0,8	130,4	У 2,8 р.	0,5
III. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Короткострокові кредити банків	860,9	3,0	177,7	1,0	-				
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1657,4	5,7	1498,2	8,3	2241	8,7	583,6	135,2	3,0

Продовження табл. 1.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,3	0,0	65,8	0,4	866,8	3,4	866,5	У 289 р.	3,4
У тому числі податок на прибуток	-	-	63,5	0,4	865,3	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1,1	0,0	1,8	0,0	5,7	0,0	4,6	У 5,2 р.	0,0
Інші поточні зобов'язання	28067	96,6	14207,1	78,5	16414,8	64,0	-11652,2	58,5	-32,6
<i>Усього за розділом III</i>	30586,7	105,3	15950,6	88,2	19528,3	76,1	-11058,4	63,8	-29,1
Баланс	29052,4	100,0	18088,4	100,0	25647,6	100,0	-3404,8	88,3	0,0

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА»

Аналізуючи дані таблиці можна зробити висновок, що загальна сума пасивів підприємства зменшилася на 3404,8 тис. грн, або на 11,7 %. Це відбулося за рахунок зменшення суми поточних зобов'язань і забезпечень на 11058,4 тис. грн, або 36,2 %. Водночас, сума суми поточних зобов'язань і забезпечень підприємства збільшилася на 130,4 тис. грн, або у 2,58 р.

Динаміку показників формування фінансових результатів ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА» узагальнено в табл. 1.10.

Аналізуючи дані таблиці можна зробити висновок, що показники формування фінансових результатів впродовж 2020-2022 р. змінилися. Так, сума чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшилась на 33420,2 тис. грн, або у 2,7 р., собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) збільшилась на 19728,5 тис. грн, або у 2,2 р. Протягом трьох звітних років підприємство отримувало чистий фінансовий результат: – збиток, сума якого у 2020 р. склала 2954,4 тис. грн., а у 2022 році підприємство отримало прибуток в сумі 6869,9 тис. грн.

Динаміка показників формування фінансових результатів

ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА», тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020	2021	2022	+/-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	19912,7	34408,5	53332,9	33420,2	У 2,7 р.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	17023,0	21444,7	36751,5	19728,5	У 2,2 р.
Інші операційні доходи	127,0	1226,0	615,8	488,8	У 4,8 р.
Інші операційні витрати	5332,3	9998,9	12202,4	6870,1	У 2,3 р.
Інші доходи	150,9	1074,9	243,9	93	161,6
Інші витрати	791,7	1408,8	456,9	-334,8	57,7
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	(2956,4)	3857,0	4781,8	7738,2	-161,7
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	(2956,4)	3627,6	3913,5	6869,9	-132,4

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА»

Отже, можна зробити висновки, що ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА» має вигідне географічне і економічне положення, що дає змогу підприємству без проблем виробляти і реалізувати свою продукцію на ринки збуту; ефективно використовує свої ресурси і є прибутковим.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК І АУДИТ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ З ВИРОБНИЦТВА ОЛІЇ ТА ТВАРИННИХ ЖИРІВ

2.1. Завдання і роль системи обліку і аудиту товарів

В умовах сьогодення підприємство є складною соціально-економічною системою. Кожній системі відповідає своє конкретне навколишнє середовище (рис. 2.1).

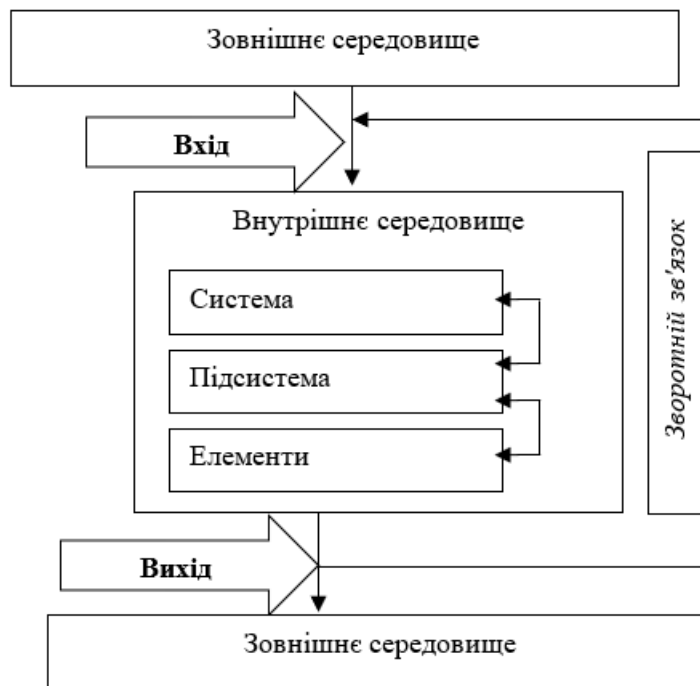


Рис. 2.1. Загальна схема взаємозв'язків у системі

Джерело: узагальнено автором на основі [1]

Інформаційне забезпечення управлінської діяльності суб'єкта господарювання формується за рахунок різноманітних інформаційних ресурсів, що сприяють ефективному управлінню, зокрема прийняттю та реалізації управлінських рішень [5].

Обліково-аналітична система – це комплекс взаємодіючих елементів, які взаємозалежні один від одного та утворюють єдине ціле. Вона включає в себе облік, аналіз і аудит (рис. 2.2).



Рис. 2.2 Елементи обліково-аналітичної системи підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [5]

Підприємства, що займаються виробничо-господарською діяльністю, вступають у розрахункові відносини з іншими підприємствами, організаціями та окремими особами. Правильна організація фінансових розрахунків вимагає суворого дотримання фінансової дисципліни, своєчасної оплати зобов'язань та своєчасного отримання коштів за реалізовану продукцію та надані послуги. Це сприяє зменшенню потенційних невиконаних сум заборгованості. Тому в обліковому процесі необхідно забезпечити формування характеристик покупців, а також форм і порядку їх розрахунків.

Сучасна інформаційна система – це комплекс процедур, які охоплюють збір і обробку інформації для забезпечення планування, ухвалення рішень, координації і контролю. Крім цього, комунікаційна функція системи полягає в оперативному та надійному формуванні процесу передавання даних. Місце бухгалтерської фінансової звітності в інформаційній системі обґрунтування та ухвалення рішень може бути

показано на рис. 2.3 [6].

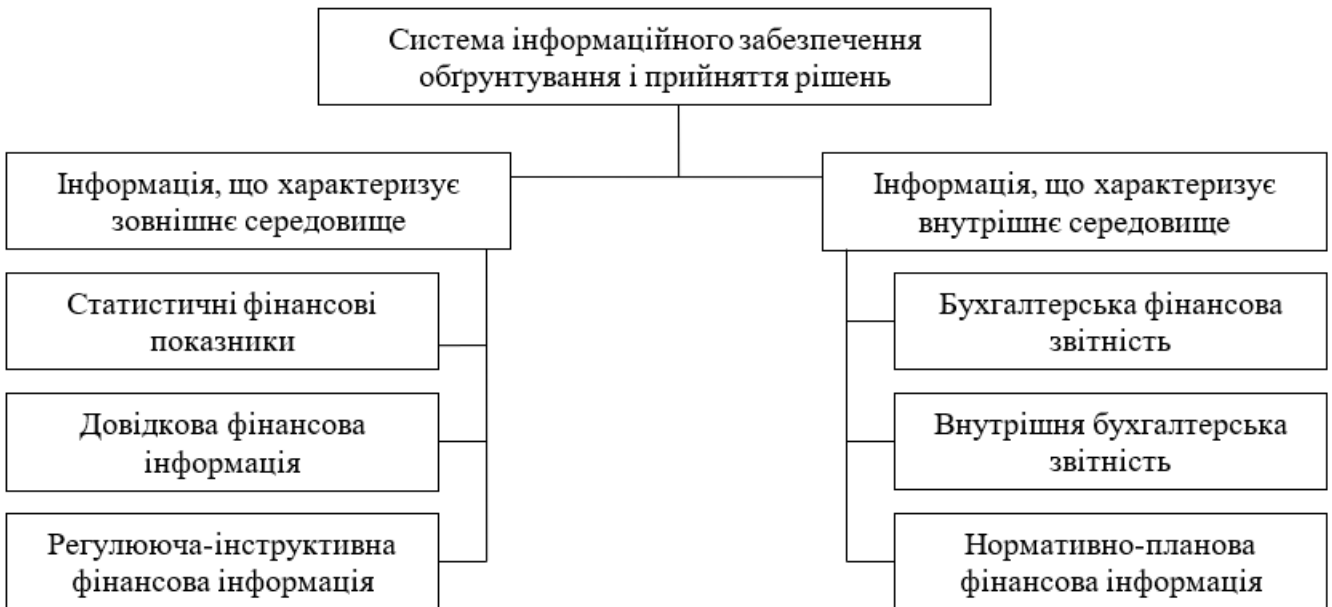


Рис. 2.3. Роль бухгалтерської фінансової звітності в системі інформаційного забезпечення для обґрунтування та ухвалення рішень

Джерело: узагальнено автором на основі [6]

Ця система відображає структуру використаної інформації, яка формується з різних зовнішніх та внутрішніх джерел.

У сучасних умовах розвитку економіки України, комерційні організації працюють у суворих умовах конкуренції, що вимагає від них серйозних зусиль для збереження своїх позицій. Це призводить до необхідності впровадження нового підходу до забезпечення керівництва підприємства обліковою інформацією для ефективного управління продажами товарів, заснованого на маркетинговій концепції, яка дозволяє задовольняти потреби користувачів інформації при ухваленні оперативних і стратегічних рішень.

Система обліку повинна мати можливість надавати обліково-аналітичну інформацію з управління продажами товарів у будь-який час та за будь-якими критеріями

Для створення єдиної облікової системи, яка повністю відповідала б потребам користувачів та забезпечувала ефективне управління продажами товарів, необхідно забезпечити оптимальне поєднання умов та елементів облікового процесу. Поняття системи бухгалтерського обліку може тлумачитися по-різному: як набір реєстрів для реєстрації бухгалтерських операцій і складання звітів; в інших випадках до системи обліку включають принципи та методи відображення економічних процесів на бухгалтерських рахунках.

Мета та роль системи обліку і аудиту товарів полягає в забезпеченні точного та систематичного контролю за рухом товарів в компанії. Це допомагає враховувати наявність товарів, їх рух та використання в бізнес-процесах, а також управляти запасами ефективно. Крім цього, система обліку і аудиту товарів допомагає виявляти можливі втрати, шахрайства або недостачу, а також забезпечує відповідність законодавчим вимогам щодо обліку товарів.

2.2. Облік товарів на підприємстві

Роздрібна торгівля є завершальним етапом у процесі обміну товарів на гроші. Вона впливає на обсяги та структуру ринку, стабілізуючи його через купівлю-продаж товарів для особистого споживання. Реалізація товарів є основним етапом в товарообігу підприємств роздрібною торгівлі, на якому отримуються доходи та формується прибуток. Облікова політика підприємства має свою специфіку у категорії товарів. Обрана методика оцінки товарів може вплинути на фінансовий результат діяльності торговельного підприємства, особливо в умовах інфляції. Вибір оптимального методу допоможе збільшити оборотні кошти, залучити інвестиції і в цілому поліпшити фінансові показники діяльності підприємства.

Облік товарів на підприємстві – це систематичний процес фіксування, контролю та обліку всіх товарів, які знаходяться на складі чи є в процесі транспортування або обробки.

Облік товарів на підприємстві включає в себе контроль за кількістю, якістю, вартістю товарів, а також ведення документації про їх отримання, переміщення, зберігання, реалізацію та повернення. Такий облік є важливою складовою управління запасами та визначенням фінансових результатів діяльності підприємства.

Достовірність та коректність відображення інформації про рух товарів у бухгалтерській звітності та її подання зацікавленим користувачам залежить від деталізації та правильного вибору складових облікової політики підприємства. На основі вивчення законодавчого регулювання облікового відображення та контролю руху товарів було розроблено елементи облікової політики, які враховують методичні та організаційно-технічні аспекти (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Облікова політика підприємства щодо руху товарів у
ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА»**

Методична частина	Організаційно-технічна частина
1. Облікова одиниця товарів.	1. Визначення матеріально-відповідальних осіб і розподіл їх обов'язків.
2. Первісна оцінка товарів.	2. Розподіл облікової праці за ділянками.
3. Облік транспортно-заготівельних витрат.	3. Засоби комп'ютерних технологій.
4. Методи оцінки при вибутті.	4. Перелік первинних документів та облікових реєстрів щодо руху товарів.
5. Порядок нарахування торгової націнки.	5. Графік документообігу.
6. Порядок проведення уцінки.	6. Робочий план рахунків
7. Норми природного убутку.	7. Форми внутрішньої звітності.

Джерело: узагальнено автором на основі [19]

Облікова політика підприємства має свою специфіку щодо товарів. Одночасно, вибір методу оцінки може значно впливати на кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства. Тому оптимальний вибір методу сприятиме залученню інвестицій, що в кінцевому підсумку дозволить покращити фінансові показники господарської діяльності підприємства.

Облік товарів у ТОВ «АГРООІЛ УКРАЇНА» ведеться за допомогою рахунку 28 «Товари» (рис. 2.4).

281 «Товари на складах»	Здійснюється облік наявності та руху торгового запасу, який зберігається на оптових та розподільних складах, базах, тощо
282 «Товари в торгівлі»	Здійснюється облік наявності та руху товару, який зберігається в магазинах, універмагах, тощо
283 «Товари на комісії»	Рахунок використовується для обліку товару, котрий передано на комісію за відповідним договором, котрий передбачає передання прав власності тільки після оплати товару.
284 «Тара під товарами»	Рахунок використовується для обліку наявності та руху пустої тари, окрім інвентарної тари, що використовується для виробничих потреб.
285 «Торгова націнка»	Рахунок застосовують тоді, коли облік товарів на субрахунках 281 або 282 здійснюється за цінами продажу.

Рис. 2.4. Характеристика субрахунків рахунку 28 «Товари»

Джерело: узагальнено автором за [4]

Одним з основних завдань облікової політики підприємства є забезпечення отримання своєчасної, точної та достовірної інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання, а також розробка реєстрів обліку для автоматизації облікового процесу (табл. 2.2).

Для проведення розрахунків з покупцями потрібний укладений договір, в якому вказані права та обов'язки сторін щодо його виконання та відповідальність за порушення зобов'язань. Договір повинен бути підписаний уповноваженими особами та мати оригінал. Одночасно з договором необхідно мати первинні документи на відвантажену продукцію та надані послуги з відповідними сумами оплати.

Організація системи обліку реалізації товарів на підприємствах передбачає такі завдання:

- забезпечення правильного та своєчасного надходження товарів та матеріальних цінностей й їх оприбуткування матеріально-відповідальними особами;

- визначення механізмів контролю за станом та збереженням товарів на підприємстві;

Таблиця 2.2

Документальне оформлення руху товарів на підприємстві

Назва документа	Характеристика
Договір купівлі-продажу	продавець, який здійснює підприємницьку діяльність з продажу товару, зобов'язується передати покупцеві товар, що звичайно призначається для особистого, домашнього або іншого використання, не пов'язаного з підприємницькою діяльністю, а покупець зобов'язується прийняти товар і оплатити його. Складається у 2 примірниках, є публічним.
Накладна	Є підставою для списання товарів з матеріально-відповідальної особи постачальника і оприбуткування товарів матеріально-відповідальною особою покупця (роздрібного підприємства). Накладна виписується в 3-ох примірниках: 1-ий – отримувачу товарів, 2-ий – постачальнику, 3-ій – на пропускний пункт.
Рахунок-фактура	Є підставою для виписки платіжного доручення на оплату товарів постачальнику. Підписують керівник, головний бухгалтер.
Платіжне доручення	Є розпорядженням обслуговуючому банку про перерахування визначеної суми на рахунок іншого підприємства. Використовується для розрахунків між підприємствами за одержані товарно-матеріальні цінності, при авансових платежах тощо.
Виписка банку	Документ, який видається банком підприємству і відображає рух грошових коштів нарахунках в банках.
Товарно-транспортна накладна	Документ, призначений для списання товарно-матеріальних цінностей, обліку на шляху їх переміщення, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, а також для розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи.
Податкова накладна	Податкова накладна складається особою, яка зареєстрована як платник податку і якій присвоєно індивідуальний податковий номер платника ПДВ. Податкова накладна та додатки до неї складаються винятково в електронній формі (з 2015 року), обов'язкова реєстрація в Єдиному реєстрі податкових накладних у встановлений ПКУ термін.

Джерело: узагальнено автором на основі [4; 21]

- чіткий контроль за вибуттям та реалізацією товарів;
- запобігання негативним наслідкам господарської діяльності підприємства;
- наявність облікової, контрольної та аналітичної інформації за потрібними параметрами, яка буде надаватися в установлені терміни для досягнення корисності та задоволення потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Організація обліку товарів загалом включає в себе основні завдання та процеси, пов'язані з фіксуванням, контролем та відображенням руху товарів у підприємстві. Це включає в себе приймання товарів на склад, їх зберігання, облік реалізації та

інвентаризацію. Також важливо встановлення оптимальних методів оцінки запасів, контроль за обсягами та станом товарів, а також забезпечення достовірності та правильності відображення цієї інформації в фінансовій звітності.

2.3. Організація та методика проведення аудиту товарів на підприємстві

Сучасний успіх підприємства неможливий без виготовлення конкурентоздатної продукції та її ефективної реалізації на ринках, як внутрішніх, так і зовнішніх. Здійснення процесу виробництва та створення товарів, що задовольняють потреби споживачів, є неможливим без раціонального управління запасами, які є важливою складовою активами будь-якого підприємства.

На всіх підприємствах кількість найменувань запасів складає десятки тисяч, а інформація з обліку виробничих запасів становить більше 35% всієї інформації з управління виробництвом. Тому для забезпечення ефективної стратегії управління операціями з виробничими запасами необхідно мати систему внутрішнього контролю на підприємстві, а також проводити регулярний аудит.

Аудит товарів є складним процесом, що включає оцінку управління складами, збереження матеріалів, нормування споживання, приймання та визначення вартості товарів, а також їх реалізації. Основна мета такого аудиту полягає у встановленні законності, достовірності та доцільності операцій з товарами, а також правильності інформації, що стосується їх обліку.

Метою аудиту товарів на підприємстві є висловлення аудиторської думки щодо:

- достовірності інформації про постачання товарів в обліку;
- правильності відображення обліку товарів у зведених реєстрах;
- відповідності нормативно-правового регулювання обліку товарів на підприємстві;

- правильності відображення залишку товарів в обліку;
- достовірності відображення витрат на закупівлю, зберігання та реалізацію.

На нашу думку, основними джерелами інформації для аудиту підприємств є первинні документи, на основі яких здійснюється аудит товарних запасів (рис. 2.5).

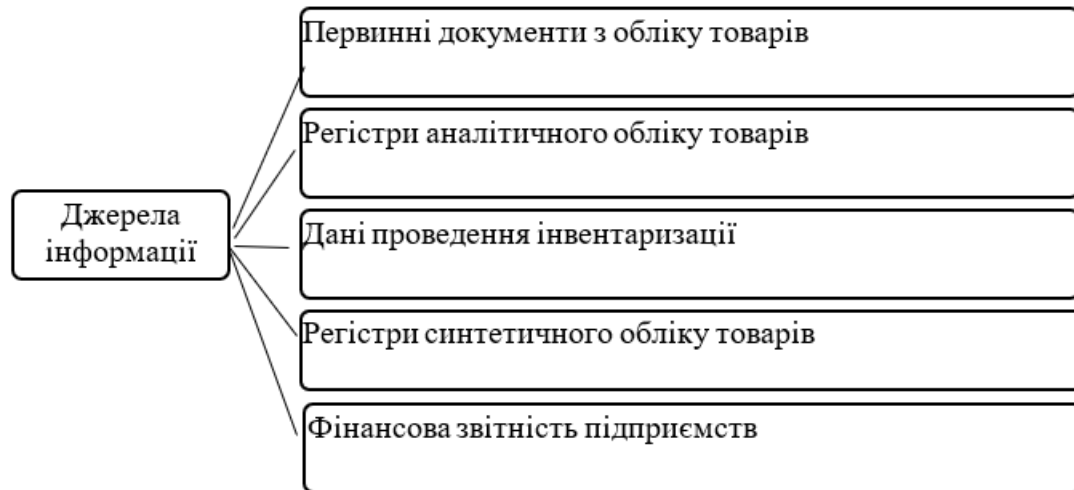


Рис. 3.3. Джерела інформації для аудиту товарів

Джерело: узагальнено автором на основі [11]

План аудиту товарів включає наступні процедури:

1. Перевірка відповідності законності складання первинних документів, які описують відвантаження продукції на склад, її внутрішній рух та непосредно реалізацію.
2. Перевірка належного визнання доходів та фінансових результатів діяльності.
3. Перевірка коректності визначення торгової націнки на товари.
4. Аналіз дотримання касової дисципліни підприємством.
5. Перевірка відповідності оприбуткування та списання товарів.
6. Порівняння фактичних залишків товарів на складі та в торговому залі з обліковими даними.
7. Визначення законності проведення господарської діяльності.

Товарні запаси у торгових підприємствах є важливим показником, тому аудит їх операцій є складним процесом. Його може бути проведено в межах загального

фінансового аудиту підприємства або як окрема аудиторська перевірка окремого розділу бухгалтерського обліку (операційний аудит) [11].

Аудиторська діяльність представляє собою підприємницьку діяльність, в якій аудитор повинен поєднувати достатню прибутковість з обов'язковою якістю і своєчасністю надання послуг. Оскільки аудиторські перевірки мають обмежені строки, на торговельних підприємствах не завжди можливо провести повний облік. Тому для аудитора важливо визначити стратегію перевірки, враховуючи унікальні особливості діяльності конкретного підприємства [11].

При організації аудиту товарів важливо відпрацювати основні його інструменти: облікову політику, склад центрів, основні завдання, систему первинних документів, взаємозв'язок рахунків бухгалтерського обліку з центрами відповідальності, управлінську звітність.

Аудит товарів дозволяє більш ефективно управляти господарською діяльністю на рівні всіх стейкхолдерів підприємства.

ВИСНОВКИ

Після проведення дослідження організації обліку та аудиту товарів на підприємствах з виробництва олії та тваринних жирів можна зробити наступні висновки:

1. Товари відіграють важливу роль у суспільстві та економіці, будучи об'єктом обміну, стимулюючи виробництво, сприяючи задоволенню потреб споживачів та розвитку підприємництва. Їх необхідність полягає у задоволенні основних та бажаних потреб людей, що сприяє розвитку економіки та соціального прогресу суспільства.

2. Роль товарів у економіці та суспільстві є вирішальною, тому що вони не лише стимулюють виробництво і споживання, але й створюють можливості для розвитку бізнесу та торгівлі. Товари є необхідною складовою для функціонування будь-якої економічної системи, яка забезпечує різноманіття, конкуренцію, інновації та ефективне використання ресурсів.

3. Товари мають значний вплив на економіку, суспільство та життя людей загалом, і їх роль є важливою для забезпечення економічного зростання та задоволення потреб всіх суспільних верств.

4. При організації обліку та аудиту товарів також слід приділяти увагу ефективному контролю за якістю та безпекою товарів, особливо у випадку перетину кордону та міжнародної торгівлі. Крім того, важливо забезпечити захист даних та інформації, що стосується обліку та аудиту товарів, шляхом використання сучасних методів кібербезпеки та контролю доступу до систем обліку.

5. Загалом, організація обліку та аудиту товарів є важливою складовою ефективного управління підприємством та дозволяє забезпечити оптимальне використання ресурсів, запобігти можливим ризикам та забезпечити високу точність фінансової інформації. Також важливо встановити ефективні процедури для аудиту та контролю за рухом товарів, зокрема, проведення регулярних перевірок обліку та

фізичних запасів, використання різних методик аудиту, а також залучення зовнішніх аудиторів для незалежної перевірки.

6. Підприємства з виробництва олії та тваринних жирів відіграють важливу роль у галузі харчової промисловості та інших сферах економіки. Вони забезпечують споживачів якісними оліями та жирами для кулінарії, фармацевтики, косметики, маргаринового виробництва та інших областей. Ці підприємства відповідають за видобуток, переробку, а також контроль якості продукції. Вони також грають важливу роль у забезпеченні продуктами харчування населення, а також у створенні робочих місць та сприяють економічному розвитку виробництва сировини на сільськогосподарських угіддях.

7. Об'єктом дослідження є ТОВ "АГРООІЛ УКРАЇНА" є заводом, який розташований у місті Хмільник, Вінницької області та спеціалізується на виробництві соняшникового лецитину. Лецитин дозволяє отримувати стійкі емульсії в системах масло-вода.

8. Для створення єдиної облікової системи, яка повністю відповідала б потребам користувачів та забезпечувала ефективне управління продажами товарів, необхідно забезпечити оптимальне поєднання елементів облікового процесу. Сутність системи бухгалтерського обліку може тлумачитися по-різному: як набір реєстрів для реєстрації господарських операцій і складання фінансових звітів; а також до системи обліку включають принципи та методи відображення економічних процесів на бухгалтерських рахунках.

9. Мета та роль системи обліку і аудиту товарів полягає в забезпеченні точного та систематичного контролю за рухом товарів в компанії. Це допомагає враховувати наявність товарів, їх рух та використання в бізнес-процесах, а також управляти запасами ефективно. Крім цього, система обліку і аудиту товарів допомагає виявляти можливі втрати, шахрайства або недостачу, а також забезпечує відповідність законодавчим вимогам щодо обліку товарів.

10. Організація обліку товарів загалом включає в себе основні завдання та

процеси, пов'язані з фіксуванням, контролем та відображенням руху товарів у підприємстві. Це включає в себе приймання товарів на склад, їх зберігання, облік реалізації та інвентаризацію. Також важливо встановлення оптимальних методів оцінки запасів, контроль за обсягами та станом товарів, а також забезпечення достовірності та правильності відображення цієї інформації в фінансовій звітності.

11. При організації аудиту товарів важливо відпрацювати основні його інструменти: облікову політику, склад центрів, основні завдання, систему первинних документів, взаємозв'язок рахунків бухгалтерського обліку з центрами відповідальності, управлінську звітність. Аудит товарів дозволяє більш ефективно управляти господарською діяльністю на рівні всіх стейкхолдерів підприємства.

12. Отже, можна визначити, що система обліку та аудиту товарів відповідає основним вимогам та забезпечує необхідну контрольну діяльність. Однак, для забезпечення високого рівня достовірності та ефективності обліку та аудиту, можливо варто розглянути використання сучасних інструментів автоматизації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балджи М. Д., Однолько В. О. Економіка та організація торгівлі: навчальний посібник. Київ: ФОП Гуляєва В.М. 2021. 344 с.
2. Гуріна Н.В. Формування облікової політики підприємства щодо витрат і доходів. *Бізнес-Інформ*. 2015. № 8. С. 194–199.
3. Директива Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2006 року № 2006/43/ЄС “Про обов’язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності, що вносить зміни до Директив Ради 78/660/ЄЕС та 83/349/ЄЕС, і припиняє дію Директиви Ради 84/253/ЄЕС”. URL: https://www.apob.org.ua/?page_id=259
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
5. Кобилинська В.С., Поліщук І.Р. Етапи організації бухгалтерського обліку руху товарів. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/439/1/215.pdf>
6. Малиновська Є.С., Радіонова Н.Й. Обліково-інформаційне забезпечення управління товарними запасами торгівельних підприємств. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/15896/1/DOMIN2020_P344-346.pdf
7. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Виручка по договорах з покупцями». URL.: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS-15_ukr-compressed.pdf
8. Міжнародні стандарти аудиту. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-audit>
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.]
10. Офіційний сайт Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. URL: <https://www.apob.org.ua/>

11. Панібратова С.В. Організація та методика внутрішньогосподарського контролю використання запасів на торгівельних підприємствах. *Вісник ЖДТУ*. 2018. № 3(53). с. 152-154.
12. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
13. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879 / Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.
14. Порядок подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>.
15. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
17. Радіонова Н. Й. Управління витратами промислового підприємства в ринкових умовах: теорія, методологія, практика: монографія. Київ: КНУТД, 2019. 405 с.
18. Регламент Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 року № 537/2014 “Про конкретні вимоги стосовно обов’язкового аудиту суспільно значимих суб’єктів господарювання та який припиняє дію Рішення Комісії 2005/909/ЄС”. URL: https://www.apob.org.ua/?page_id=259
19. Стахов О.І. Організація обліку реалізації товарів на підприємствах роздрібної торгівлі. *Молодий вчений*. 2018. № 4(56). С. 153-160.
20. Тростянська К. М., Ротченкова І. Г. Облік реалізації товарів на підприємствах роздрібної торгівлі: практичні аспекти та вдосконалення.

Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». № 1(9). 2018. С. 7 – 14.

21. Фоміна О.В. Облік і аудит в управлінні продажами товарів: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ. 2008. 21 с.

22. Цивільний кодекс України 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

23. Шендригоренко М.Т. Товари як об'єкт обліку та внутрішнього аудиту на підприємстві. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 12. С. 722-726.

24. Якимащенко В. Облік реалізації товарів на підприємствах оптової і роздрібною торгівлі в Україні, повернення гарантійного товару. URL: <https://uteka.ua/>

ДОДАТКИ